

System spedykcji tranzytowej na potrzeby wymiany energii elektrycznej i rozliczeń finansowych w ramach jednolitego połączonego rynku dnia bieżącego energii elektrycznej we wszystkich europejskich obszarach rynkowych, wspólnie uzgodniony przez wszystkie europejskie organy regulacyjne zgodnie z art. 68 ust. 6 rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiającego wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi (Dz. Urz. UE L 197 dnia 25 lipca 2015 r., s. 24).

PREAMBUŁA:

1. Wszyscy wyznaczeni operatorzy rynku energii elektrycznej, dalej jako: NEMO, biorący udział w jednolitym łączeniu rynku dnia bieżącego energii elektrycznej, dalej jako: SIDC, wysłali pismo do wszystkich krajowych organów regulacyjnych z prośbą o podjęcie decyzji w sprawie systemu spedycji dla projektu SIDC, który będzie wdrażany we wszystkich obszarach rynkowych zgodnie z art. 68 ust. 6 rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1222 z dnia 24 lipca 2015 r. ustanawiającego wytyczne dotyczące alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami przesyłowymi (Dz. Urz. UE L 197 dnia 25 lipca 2015 r., s. 24), dalej jako: rozporządzenie CACM.
2. Potrzeba znalezienia odpowiedniego systemu spedycji tranzytowej stała się niezbędna wraz z uruchomieniem w listopadzie 2019 r. drugiego etapu SIDC.
3. W ramach obszarów rynkowych, w których wyznaczono więcej niż jednego NEMO, dalej jako: obszar MNA, uzgodniono tymczasowy rotacyjny mechanizm spedycji tranzytowej, zgodnie z którym EMCO AS i EPEX SPOT SE naprzemiennie pełnią rolę spedytora tranzytowego, po 3 miesiące każdy, w celu zapewnienia kontynuacji drugiego etapu SIDC, z wyjątkiem polskiego obszaru rynkowego, gdzie tylko jeden z wyżej wymienionych NEMO wykonuje czynności związane ze spedycją tranzytową.
4. Tymczasowy mechanizm rotacyjny będzie obowiązywał, zgodnie z instrukcjami krajowych organów regulacyjnych przekazanych stronom projektu SIDC, co najmniej do 19 listopada 2020 r.
5. Wszystkie transakcje mogą być rozliczane pomiędzy wszystkimi stronami uczestniczącymi w obecnym systemie spedycyjnym w ramach SIDC bez względu na ich kierunek. Jednak z uwagi na ograniczenia techniczne nie wszystkie transakcje mogą być rozliczane bezpośrednio pomiędzy NEMO biorącymi udział w danej spedycji. W przypadku niektórych transakcji spedytor może działać jako kontrahent dla różnych centralnych kontrahentów w zakresie wymiany energii elektrycznej. Spedycja tranzytowa jest zatem wynikiem stworzonego modułu spedycji w algorytmie SIDC („Moduł Spedycji”), w którym rozliczenie finansowe przebiega zgodnie z fizyczną drogą spedycji od granicy do granicy i nie umożliwia bezpośredniej spedycji od źródła do ujścia. Ponadto wolumen transakcji musi być nominowany każdemu operatorowi systemu przesyłowego, dalej jako: OSP, w trakcie transakcji (spedycja fizyczna/finansowa), nawet jeśli Moduł Spedycji przekazuje informacje bezpośrednio do OSP.
6. Spedytor tranzytowy nie uzyskuje przychodów z tych transakcji, ponieważ nie jest powiązany ani z NEMO źródłowym, ani z NEMO ujścia, ani z centralnym kontrahentem NEMO w danej transakcji.

PREZES
Urzędu Regulacji Energetyki

Jawir
dr inż. Rafał Gawin

7. Fakt, że spedytor tranzytowy nie jest powiązany ani z NEMO źródłowym, ani z NEMO ujścia, ani z centralnym kontrahentem NEMO w danej transakcji zwiększa ryzyko spedycji tranzytowej, ponieważ nie może on zdecydować o zatrzymaniu lub anulowaniu danej transakcji. W celu ograniczenia ryzyka, za pośrednictwem procedur, wprowadzono mechanizmy rozłączenia rynków. Spedytorzy tranzytowi nie uzyskują przychodów, więc nie mogą zrekompensować ryzyka. Obecne rozwiązanie spedycji nie umożliwi efektywnej alokacji ryzyka.
8. Zgodnie z art. 6 ust.1 lit. i) oraz z art. 7 ust. 1 lit. g) rozporządzenia CACM, każdy NEMO powinien być w stanie świadczyć niezbędne usługi rozliczeniowo-rozrachunkowe i powinien być odpowiedzialny za działanie w charakterze kontrahenta centralnego do celów dokonywania rozliczeń i rozrachunku wymiany energii lub powinien przekazać takie zadania na podstawie art. 81 rozporządzenia CACM. Alternatywnie spedytorzy mogą działać jako kontrahenci między różnymi kontrahentami centralnymi na potrzeby wymiany energii zgodnie z art. 68 ust. 6 rozporządzenia CACM.
9. Ze względu na obecny format Modułu Spedycji, spedycja tranzytowa wykonywana przez kontrahentów centralnych lub spedytorów jest traktowana jako środek tymczasowy do czasu ustalenia docelowego systemu spedycji tranzytowej. Na obszarach monopolu prawnego, a także na konkurencyjnych obszarach innych niż obszar MNA (tj. obszarach, na których działa tylko jeden konkurencyjny NEMO, jak na przykład w Chorwacji i Słowenii), czynności w zakresie spedycji tranzytowej są wykonywane wyłącznie przez istniejącego NEMO (monopolistycznego lub konkurencyjnego) lub przez OSP działających jako spedytor. W przeciwieństwie do powyższego w obszarach MNA wykonywanie spedycji tranzytowej musi być przypisane do jednego z konkurencyjnych NEMO, ponieważ nie może być realizowane jednocześnie przez wszystkich. Zasadniczo kontrahenci centralni lub spedytorzy są zobowiązani do wykonywania spedycji w każdym obszarze rynkowym. Pomimo tego obecnie na obszarach MNA brakuje odpowiedniego systemu wyznaczania spedytora tranzytowego na okres tymczasowy, co powinno zostać rozwiązane dzięki docelowemu systemowi, które zostanie przedstawione do zatwierdzenia krajowym organom regulacyjnym przez wszystkich NEMO i spedytorów.
10. W tym kontekście krajowe organy regulacyjne ściśle ze sobą współpracowały i prowadziły wspólną koordynację działań w celu podjęcia decyzji dotyczących spedycji tranzytowej zgodnie z art. 68 rozporządzenia CACM. Krajowe organy regulacyjne konsultowały NEMO i OSP w procesie pracy nad niniejszą decyzją.

11. Dla rozwoju i kontynuacji SIDC zgodnie z zasadami zawartymi w art. 3 rozporządzenia CACM kluczowe jest, aby istniał system pozwalający zapobiegać zakłóceniom w SIDC. Aby uniknąć takiej sytuacji, konieczna jest kontynuacja obecnego systemu rotacyjnego. Jest to jednak rozwiązanie krótkoterminowe mające na celu zmniejszenie ryzyka rozłączenia rynków i powinno zostać zastąpione systemem docelowym tak szybko, jak to możliwe. Konieczne jest zatem zbadanie dostępnych opcji docelowej spedycji tranzytowej, a wszyscy OSP i NEMO uczestniczący w SIDC w dobrej wierze przyczynią się do przygotowania propozycji korzystnego rozwiązania. Krajowe organy regulacyjne ostatecznie zdecydują jaki powinien być docelowy system na podstawie analizy kosztów i korzyści oraz mając na uwadze wdrożenie opłacalnych, solidnych i dobrze funkcjonujących ram dla SIDC, zgodnie z celami określonymi w art. 3 rozporządzenia CACM.

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsza decyzja dotyczy systemu spedycji na potrzeby wymiany energii elektrycznej pomiędzy wszystkimi europejskimi obszarami rynkowymi w ramach SIDC zgodnie z art. 68 rozporządzenia CACM.
2. Niniejsza decyzja dotyczy wszystkich przedsiębiorców działających jako spedytorzy w ramach SIDC w jakimkolwiek obszarze rynkowym Unii Europejskiej.
3. Wszyscy NEMO oraz spedytorzy uczestniczący w SIDC powinni przyczynić się do wdrożenia docelowego systemu spedycji tranzytowej we współpracy z krajowymi organami regulacyjnymi zgodnie z art. 4 i art. 7 niniejszej decyzji.
4. Niniejsza decyzja nie podejmuje kwestii związanych ze zwrotem kosztów spedycji tranzytowej.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej decyzji mają zastosowanie definicje określone w art. 2 rozporządzenia CACM oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej

oraz dodatkowo:

Spedycja tranzytowa oznacza spedycję energii elektrycznej oraz związane z nią prawa i obowiązki finansowe wynikające z transakcji na Obszarach Dostaw wzdłuż ścieżki alokacji wytworzonej przez Moduł Spedycji, w której nie są aktywni ani NEMO źródła ani NEMO ujścia. Jest to integralna część spedycji.

Spedytor tranzytowy odnosi się do podmiotu działającego jako kontrahent centralny i / lub spedytor wykonujący zadanie spedycji tranzytowej zgodnie z art. 3 niniejszej decyzji.

PREZES
Urzędu Regulacji Energetyki

dr inż. Rafał Gawin

Artykuł 3

Spedycja

1. Spedycja wymiany energii elektrycznej w ramach SIDC składa się z:
 - a) Spedycji fizycznej: fizycznego dostarczania energii elektrycznej poprzez wyznaczenie zgodnie z wynikiem SIDC lub poprzez wyznaczenie odpowiedniego harmonogramu pomiędzy NEMO oraz powiązanych z nimi centralnymi kontrahentami, OSP oraz tam gdzie znajduje to zastosowanie – spedytorami; oraz
 - b) Spedycji finansowej: finansowego rozrachunku transakcji będących wynikiem SIDC pomiędzy centralnymi kontrahentami i spedytorami.
2. Spedycja tranzytowa obejmuje zarówno fizyczną, jak i finansową spedycję pomiędzy obszarami rynkowymi, gdzie transakcja się rozpoczęła i gdzie zostanie dostarczona.

Artykuł 4

System tymczasowy

1. Od czasu rozszerzenia SIDC 19 listopada 2019 r. NEMO działający w obszarach MNA, realizują spedycję tranzytową rotacyjnie lub, jak w przypadku polskiego obszaru rynkowego, tylko jeden z tych NEMO realizuje to zadanie. W celu utrzymania SIDC w jego obecnej formie, NEMO działający na obszarach MNA będą kontynuować tam spedycję tranzytową zgodnie z obecnym systemem do czasu wdrożenia docelowego systemu zgodnie z art. 7 niniejszej decyzji.
2. NEMO na obszarach monopolu prawnego, konkurencyjni NEMO na obszarach innych niż MNA oraz OSP działający jako spedytorzy będą kontynuować spedycję tranzytową na obszarach innych niż MNA do czasu wdrożenia docelowego systemu zgodnie z art. 7 niniejszej decyzji.

Artykuł 5

System docelowy

1. Docelowy system zostanie opracowany i wdrożony zgodnie z art. 7 niniejszej decyzji w celu zapewnienia skutecznej kontynuacji SIDC, z uwzględnieniem ogólnych celów określonych w art. 3 rozporządzenia CACM. W szczególności system docelowy przyczyni się do wzrostu efektywności ekonomicznej i realizacji ogólnej intencji rozporządzenia CACM, jakim jest zapewnienie efektywnych rynków energii z korzyścią dla konsumentów.

PREZES
Urzędu Regulacji Energetyki
dr inż. Rafał Gasiński

2. Wszyscy NEMO i spedytorzy w SIDC powinni dążyć do wypracowania docelowego systemu w koordynacji ze wszystkimi OSP zgodnie z art. 7 niniejszej decyzji oraz muszą zbadać opcje, które nie będą wymagać, aby spedycja tranzytowa była wykonywana przez jednego NEMO w poszczególnych obszarach rynkowych i zapewnią skuteczną alokację ryzyka. Powyższe opcje nie będą podejmować kwestii zwrotu kosztów.
3. W szczególności należy wziąć pod uwagę przynajmniej następujące opcje:
 - 1) Utworzenie centralnego kontrahenta (CCP) zapewniającego spedycję wymiany energii wynikającej z SIDC do wszystkich NEMO.
 - 2) Stworzenie mechanizmu pozwalającego na oddzielne zarządzanie spedycją finansową z punktu wyjścia do wejścia, tzw. „hub to hub”, oraz spedycją fizyczną (np. poprzez zmianę Modułu Spedycji, który będzie rozdzielać ścieżkę finansową od fizycznej).
 - 3) Stworzenie mechanizmu pozwalającego na zarządzanie działalnością spedycji finansowej w połączeniu z działalnością spedycji fizycznej (np. poprzez umożliwienie każdemu NEMO lub podmiotowi wyznaczonemu przez NEMO fizycznej spedycji we wszystkich obszarach rynkowych).

Każdą z powyższych opcji należy szczegółowo opisać, a ocenę kosztów, korzyści (w tym efektywność kosztową, złożoność techniczną i stabilność, rzetelność, skalowalność itp.) oraz określenie niezbędnego czasu na ich wdrożenie należy przedstawić w dokumencie wyjaśniającym towarzyszącym wnioskowi.

4. Krajowe organy regulacyjne po przedłożeniu wniosku zgodnie z art. 7 niniejszej decyzji oraz biorąc pod uwagę opcje i oceny określone w art. 5 ust. 2 zdecydują zgodnie z art. 68 ust. 6 rozporządzenia CACM o tym, jaki docelowy system zostanie wdrożony.

Artykuł 6

Podjęcie decyzji w sprawie spedycji przez organy regulacyjne

Niniejszy system spedycji zostanie określony przez każdy właściwy krajowy organ regulacyjny zgodnie z uzgodnieniem pomiędzy wszystkimi europejskimi organami regulacyjnymi, na podstawie art. 68 ust. 6 rozporządzenia CACM.

Artykuł 7

Realizacja

1. Wszyscy NEMO i spedytorzy uczestniczący w SIDC przedłożą w ciągu 3 miesięcy od publikacji niniejszej decyzji wnioski o jej zmianę, która będzie obejmowała szczegóły i harmonogram wdrożenia poszczególnych opcji docelowego systemu, zgodnie z wymogami określonymi w art. 5 powyżej.

3. NEMO i OSP działający jako spedytorzy będą nadal działać w ramach tymczasowego systemu spedycji tranzytowej do czasu wdrożenia docelowego systemu. O terminie jego wdrożenia zadecydują wszystkie krajowe organy regulacyjne po przedłożeniu wniosku, o którym mowa w art. 7 ust. 1 niniejszej decyzji.

Artykuł 8

Właściwy język

Językiem odniesienia niniejszej decyzji jest język angielski. W celu uniknięcia wątpliwości, w przypadku gdy dany krajowy organ regulacyjny jest zobowiązany do tłumaczenia niniejszej decyzji na właściwy dla niego język narodowy ze względu na krajowe procesy regulacyjne, w przypadku niespójności lub rozbieżności między wersją angielską a jakąkolwiek inną wersją językową, wersja angielska będzie rozstrzygająca.

PREZES
Urzędu Regulacji Energetyki

dr inż. Małgorzata Gawlik

